

הועדה לעניין בעלי חיים וטבע עירוני:

מפגש מס' 8 של הועדה - מיום 30/12/15

על סדר היום:

(1) הצגת פרויקטים בתחום החינוך והקהילה-עינת גפן-סגל - אחראית לחינוך הסברה והדרכה – הרשות לאיכות הסביבה.

(2) חינוך למען רווחת בעלי חיים -ליאת פלד-חיים - נציגת עמותת S.O.S. חיות ומדריכה ארצית בתחום בעלי חיים, משרד החינוך.

השתתפו: עו"ד ראובן לדיאנסקי – חבר מועצה ויו"ר הועדה, ד"ר אפרת טולקובסקי-חברת מועצה, עו"ד שגיב לוי, ליאת פלד-חיים, ד"ר רוני רדו, עידן עמית, דב רנדל, עומר גינזבורג, פרופ' אילה הוכמן, רן אברהמי, זהבה ארזואן, צבי הלברכט, ניוה רייס ואילנה סממה.

אנשי מקצוע-עירייה: איתן בן-עמי – מנהל הרשות לאיכות הסביבה, עינת גפן-סגל-אחראית חינוך והדרכה סביבתית, מיכל נהרי-אגרונומית בכירה באגף שפ"ע וליאב שלם, אדר' נוף.

על הפרק נידונו הנושאים הבאים:

(1) **הרשות להגנת הסביבה – הצגת פרויקטים בתחום החינוך והקהילה:**

מר ראובן לדיאנסקי: שלום לכולם, אני מברך על שהגעתם. אפתח בכמה עדכונים, לכל מי ששוחר טבע עירוני – עיריית תל אביב הכינה סקר טבע עירוני שחלק מהאנשים כאן היו שותפים למאמץ, ההמשך הישיר של הסקר יכלול תכנית אב בנושא טבע עירוני שתאושר בישיבת ועדת המשנה לתכנון ובנייה בעוד כשבועיים. גם המתכננים והיזמים יידעו שאין לפגוע באתרים. העירייה תדע שעליה לטפח את האתרים הללו.

מר איתן בן-עמי: מנהל החדש של הרשות לאיכות הסביבה. ברשות לאיכות הסביבה הפרויקטים בתחום החינוך והקהילה. יהיה שיתוף פעולה עם אגף שפ"ע, עם ליאב שלם שהינו יועץ אקולוגי. בכל הפרויקטים יש רפרנט שהוא יעבוד בשטח. אנחנו מתווים את המדיניות ומגוון היוזמות: ירוקצקי ממחלקת גני הילדים, כל גננת תעבור השתלמות והדרכה, יקימו גינה אקולוגית יגשימו את הסביבה לילד.

בבתי הספר היסודיים ייוצר שיתוף פעולה עם מח' חינוך יסודי – תכנית פעולה בתוך בית הספר ומחוצה לו, חסכון באנרגיה, במים, הפרדה בפסולת.

תכנית ההדרכה המובנית תבחר נושא מוביל, תהיה מדריכה שתוביל את התכנית. שם התכנית: - "אני מאיר את הטבע בעיר". התלמידים בחרו יוזמות בית ספרית.

אימוץ אתר טבע עירוני – תלמידים משקמים ומטפחים.

אימוץ נקיון חופים – תכנית למשרד להגנת הסביבה.

גינה אקולוגית בבית הספר – התלמידים יקבלו הדרכות על סוגי ציפורים. בכל בתי הספר בעיר וגם בחינוך המיוחד.

המטרד הקבוע והבלתי פתור – מנסים לעודד את התלמידים לפתרון הבעיה.

מר ראובן לדיאנסקי: בשנה הבאה יתווספו 10 תקנים לפקחים של הסיירת הירוקה. אני מבקש מעינת להציג את הפעילות החינוכית-קהילתית של הרשות לאיכות הסביבה בתחום טבע עירוני ונושאים נוספים.

גב' עינת גפן-סגל: הציבור המודע לאתרי הטבע, נפגשו ליום שיא מהנה ומלמד בנושא טבע עירוני בפארק אריאל שרון. אמור להיערך כנס של בוחרים בגני יהושע – תהיה תכנית הסמכה למוסד חינוכי ירוק.

חינוך והסברה סביבתית ברשות לאיכות הסביבה: **תכנית ירוקצ'יק בגני הילדים:**

תכנית עירונית של המחלקה לגני ילדים הכוללת השתלמות והדרכה לגנות, פעילויות סביבתיות והקמת גינה אקולוגית בגן. המהלך יושלם בשנים הקרובות בכ-500 גני הילדים העירוניים.

תכנית מובילות ירוקה בבתי הספר היסודיים:

תכנית קיימות עירונית רב שנתית בשיתוף המחלקה לחינוך יסודי הפועלת ב-53 בתי ספר. נושא מרכזי נבחר מידי שנתיים ובמסגרתו פועלת קבוצת תלמידי המובילות הירוקה לקידום נושאים סביבתיים בבית הספר ובקהילה.
בין השנים 2009-2014 הושלמו נושאי החיסכון באנרגיה מים והפרדת פסולת אורגנית בבתי הספר "אני מאיר את הטבע בעיר":
- כתבנו חוברת הדרכה מקיפה והעברנו הכשרה למורים המובילים.
- לאחר ההכשרה, כל מורה חזר לבית הספר ותכנן עם קבוצת המובילות הירוקה את היוזמה הבית ספרית.
- במהלך השנה ביצעו התלמידים את היוזמות המגוונות שלהם בבתי הספר וברחבי העיר.

הסמכה לבתי ספר ירוקים מטעם המשרד להגנת הסביבה:

"גם בקהילה פועלים ומשפיעים".
* 85 גני ילדים הוסמכו לגן ירוק.
* 21 בתי ספר יסודיים הוסמכו לבי"ס ירוק + 3 בתהליכי הסמכה.
* 2 בתי ספר יסודיים הוסמכו לבי"ס ירוק מתמיד.
* 2 בתי ספר על יסודיים בתהליכי הסמכה לירוק.

גינות קהילתיות בעיר:

גינה קהילתית הינה מסגרת של עבודה משותפת בין אנשים הגרים יחד באותו רחוב, שכונה, או רובע. הגינה הקהילתית היא מקום מפגש בו אנשים בגילאים ורקע שונה זוכים להכיר אחד את השני, להתיידד ולעבוד יחד. לגינה הקהילתית חשיבות רבה באופן בו היא מלכדת ומחזקת את המרקם הקהילתי בשכונה.
רשימת גינות: מעוז אביב, בית יד לבנים, נחל פרדסים, בריכת החורף בצפון העיר.

מובילי קיימות וטבע עירוני:

- קומפוסטציה שכונתית במעוז אביב.
- בבניינים משותפים.
- בגנים ציבוריים.
- קומפוסטרים ציבוריים מוצבים ב-20 גנים בעיר מתוחזקים על ידי מתנדבים נאמני קומפוסטר ומאפשרים לקהילה שימוש חופשי.

משכונה קיימת לשכונה מקיימת:

מסגרת פעולה לפיתוח שכונתית – שיתוף פעולה של העירייה התושבים והעסקים. מהלך לאיגום משאבים עירוניים בשכונות ולגיבוש מובילים סביבתיים בשכונה, הפועלים להגברת ההשפעה, לחיזוק הסולידריות הקהילתית ולשיפור משמעותי של איכות החיים בשכונה, תוך שיתוף פעולה עירוני רחב.

התכנית מקודמת ב-7 שכונות בעיר:

בצרון, רמת ישראל, שפירא, יד אליהו, נאות אפקה ב', הדר יוסף, מעוז אביב.

תו ירוק לעסקי מזון:

- התו מעודד עסקים לאמץ התנהלות עסקית סביבתית התורמת לאיכות הסביבה ואיכות החיים בעיר.
- תורם לצמצום פליטות גזי חממה במסגרת אמת האקלים של פורום ה-15 (38% מפליטות גזי החממה בעיר מקורם בעסקים).
- ההתמקדות בעסקי המזון לאור היותו מגזר עסקי דומיננטי בעיר (40% מהמסעדות בישראל ממוקמות בתל אביב יפו).
- מגזר בסיכון גבוה ואימוץ התנהלות עסקית חסכונית יכולה לתרום ליציבות העסקית שלו (מסעדה ממוצעת בתל אביב שורדת פחות משנתיים).

שלב 1 (2012-2014) מחקר ופיתוח מקדים – בוצע פיילוט ראשוני בחמישה עסקים ונכתבו מדריכים ומפרט לתו.

שלב 2 (2015) – פיילוט תו ירוק עם 25 עסקים – מיסוד מנגנון לזיוו והערכה של העסקים בעיריית תל אביב יפו. במקביל החל תהליך של גיבוש תו ארצי בשיתוף פעולה עם המשרד להגנת הסביבה ומנהלת תו ירוק במכון התקנים.

מדיניות מזון עירונית:

עיריית תל אביב יפו מצטרפת לערים מובילות בעולם ומחליטה לקחת אחריות על תחום המזון.
Nutrire il pianeta energia per la vita
Nourrir la planète énergie pour la vie
Feeding the planet energy for life

1. התנעת תהליך – ספטמבר 2014.
2. הגדרת קבוצות עבודה – נגישות למזון – דצמבר 2014.
3. מיפוי עשייה בערים – ינואר-פברואר 2014.
4. טיוטת אמנה – מרץ 2015.

נושא הדגים - קיימים כללים שלמים איזה דגים מגישים בעסקי המזון, דגים שהם בסכנת הכחדה.

גב' איילה הוכמן: איזה פרסום יש לפרויקטים של שיקום אתרי טבע בעירייה?

מר ראובן לדיאנסקי: באתר העירוני – שוחחתי עם הצוות האסטרטגי שמכין את תכנית האב – באמצעות אתר אינטרנט מוגדר. קיימת מפה של החברה להגנת הטבע – צריך לפרסום אותה.

גב' זהבה ארזואן: אם אנחנו רוצים להבליט בתקשורת המונית, שווה ליצור שיתוף פעולה עם התושבים.

גב' עינת גפן-סגל: בימים אלה עולה לאתר העירוני – באביב נעשה סיורי פריחה ניצור יותר פלטפורמות לעניין את התושבים לנושא הירוק בעיר.

גב' זהבה ארזואן: אין שיעורי חקלאות בבתי הספר, בלב תל אביב לא יוצאים התלמידים לפעילות כזו.

גב' עינת גפן-סגל: הותקנו תיבות קינון לסיסים – נעשו פעילויות עם החברה להגנת הטבע.

גב' זהבה ארזואן: אין תקשורת והפרויקטים אינם מיושמים, חסרים לתלמידים כלים. נושא החצרות לעשות תחרות בין החצרות, גינון – לנסות מערך של עידוד במעט מאוד אמצעים ופעילויות ממוקדות של תחרות ותמורה של הגינה היפה.

מר עידן עמית: איזון האזור והבנייה על המפה הירוקה של תל אביב. מתי לוקחים את המידע ומפרסמים אותו ב-GIS?

מר רן אברהמי: הוזכרו 2 דברים, קהילה ובתי ספר. עיגום משאבים – כדאי ואפשר לרתום אותם למאבק.

מר איתן בן-עמי: עד לפני תקופה היה חוסר שיתוף פעולה עם המרכזים הקהילתיים, גם את תנועות הנוער לא רואים בפעילות הזאת.

מר שגיב לוי:

1. שלולית חוף – למה זה לא שמורת טבע?
2. מה אחוז התושבים שיש להם מערכת דיגיטלית.
3. דיברו על סיסים – למה לא מכניסים אותם לשכונות בדרום העיר, הם נמצאים בעונה במרכז העיר וגם ביפו – ליידע את אמן אב לגבי הנושא.

מיכל נהרי: עשינו פעילות בגן העיר ולא הצלחנו לראות שינוי. אפשרות לעשות פרויקט עם ועדי בתים לגבי גינות פרטיות. לראות מה תהיה ההיענות.

(2) חינוך למען רווחת בעלי חיים – נציגת עמותת S.O.S לחיות.

גב' ליאת פלד-חיים: נושא חינוך לרווחת בעלי חיים, S.O.S כל מה שקשור לחינוך (עמותה) שעוזרת לנו בעצם לטפח את המיומנויות האלה לרווחת בעלי החיים – יועצת חינוך – מרכזת כל נושא תכניות לרווחת בעלי חיים מטעם השירות הפסיכולוגי.

10 מדריכים בכל רחבי הארץ, בתל אביב מדריכה לתכניות חינוכיות – טיפוח מיומנות חברתיות. כישורי חיים – בכל חתכי הגיל – אנו מעוניינים לדבר על כך בגני הילדים – גיל הצעיר. לילדים הצעירים צריך להעביר את המסר להלן:

חמלה, אמפטיה בעד בעלי חיים, בעלי החיים חלק מהסביבה.

ד"ר רוני רדו: אני במקצועי זואולוג, מדריך לבעלי חיים – נותן ייעוץ גם בפאן החינוכי. אני נגד הקמת פינות חיי בבתי הספר. צריך לעשות פעילות חברתית עם הילדים – החלטנו שלא נכנסים למרחבים זואולוגיים. קיים חוזר מנכ"ל של משרד החינוך משנת 2013.

קיימות שתי תפיסות – משרד החינוך בעד, אנחנו נגד פעילות.

בגני הילדים: הגיל הרך – מעבירים אותה בערי הארץ, התכנית פועלת ב-54 גנים, התודעה היא רק בשנים האחרונות.

רקע תיאורטי – כבר בגיל הרך מתחברים לבעלי החיים הם לומדים לרכוש סקרנות או פחד. המדריך מציג עם הגננת/מנהלת הגן את התכנית – מפעילות מנהיגות צעירה – הוא מעביר את התכנית בקבוצה בתוך בית הספר בפעילות בגן ושאו בבית הספר. המודל – הינו לטפח מעורבות בקהילה, מיומנות רגשיות – אם יהיו פניות ממספר מסגרות בתוך תל אביב. פינת החי – נעשה עודה בתוך פינת החי גם לטפל ולטפח את הפינה.

מר רן אברהמי: יש מחאה על התמונות – חסרים לי החתולים.

מר ראובן לדיאנסקי: עלי לציין כי יש שני דברים שצריכים להגביר בפעילות הזאת בעיר ת"א:

- (1) בזרוע החינוכית
  - (2) בזרוע האכיפה.
- אחת הבעיות כי כל בית ספר הוא יחידה עצמאית, אנחנו מחליטים באופן חד משמעי שהתכנית תיכנס וצריך לסחור איזה רשימת טיפול, צריך לקבל את תפילת הדרך. הפעילות צריכה להיות – לשבת עם מנהלי בית הספר ולעשות כנס. הכיצד לשכנע אותם בהיבט הדאגה של בעלי החיים – אלא ללמד ילדים מה זה חמלה ואיך לטפל בחלש – נושאים חיוביים.
- צריך להכשיר מנהיגות מחייבת, מסגרת אחרי הצהריים פעילויות שלא במסגרת הפורמלית, צוברים את השעות, לערוך יום עירוני – מנהלי העל יסודי יהיו מעוניינים לקנות את הפרויקט הזה. הגיע הזמן כי הציבור ובני הנוער בשלים לתנועת נוער העוסקת ותומכת בקהילה. העמותה תרים את הכפפה על מנת שאותו גוף שיוקם יקבל תמיכה ממשלתית על פי הפרמטרים.

גב' זהבה ארזואן: לעזור בכל מיני עמותות, פרויקט פר"ח למשל – על סטודנטים להצטרף ברמה הארצית לפרויקט.

מר עומר גינזבורג: לחזק את עניין חוגי הליטוף בפינות החי, מפרות את זכויות בעלי החיים. עיריית תל אביב תאפשר להוביל בתחום הזה. כליאת בעלי חיים בכלובים – זה לא דבר שאנחנו רוצים לעודד. רוב בעלי החיים נפגעים – עוברים התעללות במפעלים גדולים. בנוגע לכנס המנהלים – הרצאות בבתי הספר, תכניות, חוברת מערכת פעולה עם שיתוף הציבור, עובדים בשיתוף פעולה להכנסת התכנית האלה. בנוסף שתהיה מודעות למגירות תעשייתיות. נושא נוסף, צריך לערוך יום ללא בשר – ביום שני – Meat les, בצהרונים, במזנונים, ובקיוסקים בבתי הספר.

גב' אילנה סממה: מעוניינת להקים פנסיון להעסיק נוער עם מוגבלויות ליצור שיתוף פעולה. כמו כן, לקחת כלבים המיועדים לאימוץ ולאמן אותם.

ד"ר רוני רזן: יש הסכמה שבעלי החיים עוזרים לבני האדם – צער בעלי חיים. מערכת החינוך, הבעייה היא לא החוקים, אין פיקוח – צריך להיות מפקח בחינם שיפקח על פינות החי – המקומות כפופים לחוק המדינה – החוקים שנכתבו בחוזר המנכ"ל מאוד מחמירים באופן תיאורטי יש פיקוח – 50 פינות חי בבתי הספר – אפילו מנהלת האגף לא ידעה את מספר פינות החי הקיימות בעיר. אין בעיה שיפעלו, אך עליהם לעמוד בסטנדרטים מסוימים, צריך לקחת איש מקצוע העוסק בזה ולעבור בבתי הספר ולערוך סקר, הרי אכיפה זה חשוב – יבוא בן אדם שייתן את כל האמצעים על מנת שפינת החי תתוחזק כראוי. פינת חי – הגן הזואולוגי בדרום העיר ברחוב הרצל נסגר, מצב פיזי נוראי החיות פוזרו. פינת החי בגני יהושוע מול בבלי – הייתי במקום בסיוור, התשובה של מנכ"ל העירייה כרגע לא סוגרים לטענתו, יש ביקוש מצד התושבים המגיעים לביקור במקום. הובטח שתהיה שם אכיפה ותשומת לב מכיוון שבעיר תל אביב הדבר מאוזן, אני לא בטוח שזה לא טובתנו. צריכים לעשות סקר, לבקש בצורה הגיונית על מנת לבדוק את הטענה. גם יש רצון לתת לנושא של חשיפה או גישות של פינת החי שזה מקום ראוי. צריך לשכנע את מקבלי ההחלטות – יש הרבה תושבים שהמקום טוב להם.

מר ראובן לדיאנסקי: לפני ששולחים שוטר יש לבצע סקר של מפקח אחד שיכול לבדוק את התנאים במקום. לפעמים לא מדובר בהתעללות אלא בחוסר כלים וידעה.

מר שגיב לוי: לגבי החינוך – הוא לא רק בבתי הספר קוראים לזה טלויזיה ומדיה. עלי לציין, כי הפרסומות בטלויזיה – ביטוח ישיר – זוג היונים בגן הילדים הנמצאים בכלוב והילדים צובעים אותם, זה סוג של התעללות. פרסומת של מפעל הפיס – אין לך מזל – יש חתול שחור – הפרסומות הללו חייבות לרדת, להגיש מכתב תלונה.

רשמה – רחל קריספל

רחל עמרם

ע/לחבר המועצה עו"ד ראובן לדיאנסקי

קיימות וסביבה במערכת החינוך ובקהילה בתל אביב-יפו

עינת גפן סגל
חינוך והסברה סביבתית
הרשות לאיכות הסביבה
עיריית תל אביב - יפו

חינוך והסברה סביבתית ברשות לאיכות הסביבה

- תכנית ירוקצ'יק בגני הילדים
- תכנית מובילות ירוקה בבתי הספר היסודיים
- הסמכה לבתי"ס ירוקים מטעם המשרד להגנת הסביבה
- גינות קהילתיות בעיר
- מובילי קיימות וטבע עירוני
- משכונה קיימת לשכונה מקיימת
- תו ירוק לעסקי מזון
- מדיניות מזון עירונית

250 גני ילדים בתכנית "ירוקצ"ק"

תכנית עירונית של המחלקה לגני ילדים הכוללת השתלמות והדרכה לגננות, פעילויות סביבתיות והקמת גינה אקולוגית בגן. המהלך יושלם בשנים הקרובות בכ-500 גני הילדים העירוניים

גינה אקולוגית

תצפית בגינה

קומפוסט

מרכזי מיחזור

מובילות ירוקה בבתי ספר יסודיים

תכנית קיימות עירונית רב שנתית בשיתוף המח' לחינוך יסודי הפועלת ב- 53 בתי"ס. נושא מרכזי נבחר מידי שנתיים ובמסגרתו פועלת קבוצת תלמידי המובילות הירוקה לקידום נושאים סביבתיים בבית-הספר ובקהילה

תכנית טבע עירוני בבתי"ס
בשנים 2014 - 2016

בין השנים 2009 – 2014 הושלמו נושאי
החיסכון באנרגיה מים והפרדת פסולת
אורגנית בבתי הספר

תכנית טבע עירוני
בבתי הספר היסודיים
מדריך למורה

כתבנו חוברת הדרכה מקיפה והעברנו הכשרה
למורים המובילים

לאחר ההכשרה, כל מורה חזר לבית הספר ותכנן
עם קבוצת המובילות הירוקה את היוזמה הבית ספרית.

במהלך השנה ביצעו התלמידים את היוזמות המגוונות שלהם בבתי
הספר וברחבי העיר

מינהל החינוך התרבות והספורט
המחלקה לחינוך יסודי

חטיבת התפעול
הרשות לאיכות הסביבה

צוות פיתוח צעד ירוק
www.greenstep.co.il

תכנית הסמכה למוסד חינוכי ירוק של המשרד להגנת הסביבה

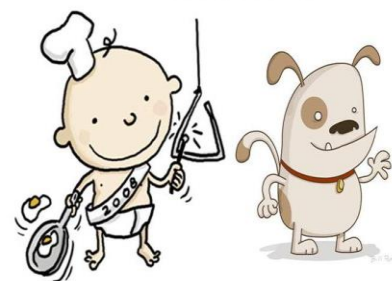
- 85 גני ילדים הוסמכו לגן ירוק
- 21 בתי ספר יסודיים הוסמכו לבי"ס ירוק + 3 בתיהליכי הסמכה
- 2 בתי ספר יסודיים הוסמכו לבי"ס ירוק מתמיד
- 2 בתי ספר על יסודיים בתיהליכי הסמכה לירוק

גם בקהילה פועלים ומשפיעים

הרשות לאיכות הסביבה

בעל כלב!
 לכלבים אין חיתולים
 הרם את הגללים

תכנית הסברה בנושא איסוף צואת
 כלבים בשיתוף עם הסיירת הירוקה

הגינות הקהילתיות בעיר

גינה קהילתית הנה מסגרת של עבודה משותפת בין אנשים הגרים יחד באותו רחוב, שכונה, או רובע. הגינה הקהילתית היא מקום מפגש בו אנשים בגילאים ורקע שונה זוכים להכיר אחד את השני, להתיידד ולעבוד יחד. לגינה הקהילתית חשיבות רבה באופן בו היא מלכדת ומחזקת את המרקם הקהילתי בשכונה.

בתל אביב-יפו פועלות 29 גינות קהילתיות

לייצר קומפוסט בעיר

- קומפוסטציה שכונתית במעוז אביב
- בבניינים משותפים
- בגנים ציבוריים

קומפוסטרים ציבוריים מוצבים ב 20 גנים בעיר מתוחזקים על ידי מתנדבים נאמני קומפוסטר ומאפשרים לקהילה שימוש חופשי

משכונה קיימת לשכונה מקיימת

מסגרת פעולה לפיתוח שכונתי - שיתוף פעולה של העירייה, התושבים והעסקים

עיר ללא הפסקה

משכונה קיימת לשכונה מקיימת

מהלך לאיגום משאבים עירוניים בשכונות ולגיבוש מובילים סביבתיים בשכונה, הפועלים להגברת ההשפעה, לחיזוק הסולידריות הקהילתית ולשיפור משמעותי של איכות החיים בשכונה, תוך שיתוף פעולה עירוני רחב.

התכנית מקודמת ב 7 שכונות בעיר

בצרון; רמת ישראל; שפירא; יד אליהו; נאות אפקה ב'; הדר יוסף; מעוז אביב

תו ירוק לעסקי מזון

התו מעודד עסקים לאמץ התנהלות עסקית סביבתית התורמת לאיכות הסביבה ואיכות החיים בעיר.

תורם לצמצום פליטות גזי חממה במסגרת אמנת האקלים של פורום ה-15 (38% מפליטות גזי החממה בעיר מקורם בעסקים).

ההתמקדות בעסקי מזון לאור היותו מגזר עסקי דומיננטי בעיר (40% מהמסעדות בישראל ממוקמות בתל אביב יפו)

מגזר בסיכון גבוה ואימוץ התנהלות עסקית חסכונית יכולה לתרום ליציבות העסקית שלו. (מסעדה ממוצעת בתל אביב שורדת פחות משנתיים)

עיר ללא הפסקה

Green Breakfast Club

איך להפוך את עסק המזון שלך לירוק

מפגש ראשון
התייעלות אנרגטית בעסקי מזון
ביום שני, 29/6/15, בשעה 10:00
במסעדת פיקניק, מתחם ליטל איטלי, רח' ארנייה אוסולדרו 6, שרונה

מה במפגש?
09:45 התכנסות וכיבוד קל
10:00 הצגת התו העירוני הירוק של עיריית תל-אביב-יפו
10:15 הרצאה של דן רוחצווייג, מנכ"ל גרינופס אנרגיה
איך בקלות חותכים בהוצאות החשמל והמים בעסק?
11:00 בעלי עסקים מדברים: עוברים למוצרים "ירוקים"

למה Green Breakfast Club?
• ללמוד מניסיון של בעלי עסקים לגבי התייעלות עסקית
• לקבל ידע וכלים ממומחים מקצועיים
• להשתתף לקהילת העסקים הירוקים בתל-אביב-יפו

מסי הקהילות מוביל. אנא אשרו את הנעתכם בדוא"ל: tavyaroktlv@gmail.com
בכל שאלה אפשר לפנות אלי. רות שטסל יו"ר 050-2489510. דרן בר-און 050-6924344

תו ירוק לעסקי מזון

שלב 1 (2012-2014) – מחקר ופיתוח מקדים

בוצע פיילוט ראשוני בחמישה עסקים ונכתבו מדריכים ומפרט לתו

שלב 2 (2015) – פיילוט תו ירוק עם 25 עסקים

מיסוד מנגנון לווי והערכה של העסקים בעיריית תל אביב יפו

במקביל החל תהליך של גיבוש תו ארצי בשיתוף פעולה עם המשרד להגנת הסביבה ומנהלת תו ירוק במכון התקנים

מדיניות מזון עירונית

עיריית תל אביב-יפו מצטרפת לערים מובילות בעולם
ומחליטה לקחת אחריות על תחום המזון

לונדון

פריז

ברצלונה

ניו יורק

MILANO 2015

NUTRIRE IL PIANETA
ENERGIA PER LA VITA

NOURRIR LA PLANETE
ENERGIE POUR LA VIE

FEEDING THE PLANET
ENERGY FOR LIFE

MILAN
URBAN
FOOD
POLICY
PACT

אדר' איל רונן, אגף תכנון העיר
אדר' אוריאל בבצ'יק – משרד אדריכל העיר
יעל אנוך-מעוז – קשרים בינ"ל
עינת גפן-סגל, רות שטסל-ויינר – הרשות
לאיכות הסביבה

קיימות
תל אביב-יפו

1. מזון בר השגה ובריא
2. העצמה קהילתית
3. הוזלת יוקר מחיה
4. שיפור בריאות תושבי העיר
5. צמצום פלטות גזי חממה

חתימה על
אמנת המזון במילאנו
אוקטובר 2015

4 טיוטת אמנה
מרץ 2015

3 מיפוי עשייה בערים
ינואר - פברואר 2014

2 הגדרת קבוצות עבודה
דצמבר 2014
נגישות למזון
Access to Food
Environment

1 התנעת תהליך
ספטמבר 2014
התנעת
30.9.2014

ארגונים בנ"ל שותפים

TEL AVIV SMART CITY
As one of the leading cities in the world, Tel Aviv is committed to the development of sustainable smart city solutions. The Smart City platform is a collaborative effort between the city, the private sector, and the academic community. It aims to improve the quality of life in the city by addressing the challenges of urbanization, such as traffic, pollution, and housing. The Smart City platform is based on four pillars: Smart Mobility, Smart Energy, Smart Environment, and Smart Living.

THE SMART FOOD CITY
The Smart Food City platform is a collaborative effort between the city, the private sector, and the academic community. It aims to improve the quality of life in the city by addressing the challenges of food security, such as access to healthy food, food waste, and food safety. The Smart Food City platform is based on four pillars: Production of Sustainable Food, Encouraging the Consumption of Sustainable Food, Educating a Smart Food City, and Work Done by Non-Municipal NGOs, Startups and Initiatives in the City.

TEL AVIV NONSTOP CITY

עיריית תל-אביב-יפו
מנהלת עיר עולם
Tel Aviv Global
Mayor's Office

UNDP
FAO
UN-HABITAT
WHO
C40
UNSCN
ZERO HUNGER CHALLENGE
EU
World Food Programme

ערים שותפות

3. עסקים, קמעונאות

- שווקים רגילים
- שווקי איכרים בעיר
- שיווק מזון באינטרנט
- תו ירוק לעסקים – מסעדות

4. פרויקטים עירוניים תומכים

- תכניות עירוניות לקידום בריאות
- טיפות חלב והדרכת הורים
- תכנית להיגיינת פה במוסדות חינוך
- תכנית עירונית לקידום עיסוק בספורט ופעילות גופנית כחלק מאורח חיים בריא בעיר
- אירועי ספורט עירוניים
- תכנית "שכונה כעיר"
- פרויקט "משכונה קיימת למקיימת"

5. יוזמות קהילתיות ו-Startups

- בר קיימא – קואופרטיב בר-קפה
- שלנו - קואופרטיב מזון
- עצי מאכל
- EATWITH
- גידול עצים – דיזינגוף סנטר
- אוניה – קואופרטיב בדרום העיר
- מיפוי עצי פרי במרחב הציבורי בעיר

1. יצור מזון מקיים

- גינות קהילתיות
- גינות תועלת בבתי ספר
- גינות תועלת בגני ילדים
- תכנית ירוקצ'יק
- דיזינגוף סנטר, גידול ירקות בחממה הידרופונית
- החווה החקלאית
- מרכז הדגמה מאז"ה 9 לגינון ורטיקלי
- תבלינים בפיתוח עירוני
- אתרים מוסדרים לדיג בעיר
- מזונות על – פרויקט ייצור אצת ה'ספירולינה' בבי"ס גימנסיה

2. עידוד צריכת מזון מקיים

- תכנית ההזנה הממלכתית
- תכנית הזנה מועדוניות
- קנטינות והסעדה בבנייני העיריה ומתנ"סים
- הזנת קשישים בבתיהם
- הזנת קשישים במועדונים
- הזנת נזקקים
- הגבלת מחירי מזון ושתייה בחופי הים
- תכנית "לגדול בריא" בגני ילדים

כישורי חיים וטיפוח היחס לבעלי חיים באמצעות סיפורי ילדים

ליאת פלד-חיים, יועצת
חינוכית

ומדריכה ארצית

שפ"י, משרד החינוך

מטרת העל:

פיתוח אמפתיה ויחס הוגן
לבעלי חיים ולבני אדם

אוכלוסיית היעד:

הגיל הרך

אמצעי:

ספרות ילדים

רציונל

**בעלי חיים מהווים חלק בלתי נפרד
מסביבתו של הילד**

**בעלי החיים מופיעים במשחקי
הדמיון של ילדים בגיל הרך**

**יצירות ספרות מסייעות להגיע
לליבם של הילדים ולפתח שיח רגשי.**

**כמו-כן, הן מסייעות בהקניה
ובשיפור מיומנויות חברתיות ובין-
אישיות**

רקע תיאורטי

• בעל החיים מעורר אמפתיה מצד הילד

• בעל החיים נתפס כמי שיש לטפל בו

• בעוד החיות הגדולות יותר, מעוררות בילד סקרנות או פחד

• בעלי חיים מעשירים את דמיונו של הילד

• בעלי חיים מספקים מענה לסקרנותו הטבעית של הילד ומעוררים בו רצון לקרבה

רקע תיאורטי - המשך

•קיים קשר טבעי בין ילדים לבעלי חיים, היכול להוות מרכיב חשוב בטיפול מיומנויות רגשיות וחברתיות

•בעלי חיים מקדמים אצל הילד יכולת שליטה וחיזוק תחושת הביטחון

•כל הנ"ל מהווים בסיס נרחב ופורה לשירים ולסיפורים על בעלי-חיים

עפ"י שרה האופטמן

מטרת התכנית

• ויסות רגשי (דחיית סיפוקים, תיעול כעסים)

• טיפוח מודעות לצרכי האחר

• הקניית מיומנויות חברתיות אצל הילד

• מענה לצרכיו הרגשיים של הילד ביחסו לבעלי החיים

• אחריות ומחויבות לעולם החי

אמצעים להשגת המטרה

ספרי ילדים

קבלת השונה וסובלנות כלפי האחר	טיפול מיומנויות חברתיות וכישורים בין אישיים	פיתוח רגישות ויחס הוגן לבעלי חיים
האריה הרעמתן והג'ירפה גם/ דב אלבום	תאיר נעלבה/ אביבה אלעמי	מי יחנך את רודי/ נורית זרחי
אפצ'יקונת/ נעמי בן-גור	שמוליק קיפוד/ כוש	מעשה בצב, כלב ושני ילדים/ רבקה מגן
	סיפור על טיול ארנב וחתול/ מיריק שניר	צב על הגב/ שרית דרשן
		גם שוגי הרגיש יכול להרגיש/ ליאור אבורמן
		אין כמו בבית/ ג'ונתן המט

